

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК
галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Відомості про освітню програму, що акредитується

Реєстраційний номер акредитаційної справи	A-19-0067-131
Назва ЗВО (ВСП ЗВО)	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ID ОП у ЄДЕБО	22780
Назва ОП, рівень вищої освіти, галузь знань і спеціальність	Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток, другий (магістерський) рівень ВО 10 – Природничі науки 106 - Географія
Посилання на відомості про самооцінювання ОП	https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/economic-social-geography-and-regional-development.pdf
Посилання на звіт експертної групи	https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/expert_opinions

Пропозицію розглянуто та схвалено на засіданні галузевої експертної ради:

Назва ГЕР	10 Природничі науки
Дата засідання	14.12.19
№ протоколу	3
Доповідач	Запотоцький Сергій Петрович

1. Призначення висновку

Цей експертний висновок складений галузевою експертною радою (ГЕР) Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Розгляд акредитаційної справи ГЕР є однієї із стадій процедури акредитації, що проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851.

Експертний висновок ГЕР складається на основі звіту експертної групи, що проводила акредитаційну експертизу, та зауважень ЗВО до нього. Він розглядається на засіданні ГЕР та схвалюється колегіально. Експертний висновок ГЕР разом з іншими матеріалами у подальшому розглядається на засіданні Національного агентства.

2. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми:

◊ наявні

◊ виявлення у поданих для акредитації документах недостовірних відомостей;

◊ відмова ЗВО в допуску експертної групи до закладу вищої освіти під час виїзду на місце проведення експертизи, створення закладом вищої освіти перешкод для роботи експертної групи, інші протиправні або недобросовісні дії ЗВО, які унеможливили проведення акредитаційної експертизи;

◊ встановлення на підставі поданих документів та/або під час виїзду до закладу вищої освіти достатніх підстав вважати, що освітній процес за освітньою програмою не здійснюється.

+ відсутні

Обґрунтування:

Підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації – відсутні

3. Підсумки роботи експертної групи та їх оцінка ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає оцінку підсумкам роботи експертної групи у контексті встановлених нею рівнів відповідності Критеріям. Якщо ГЕР вважає, що експертна група неправильно оцінила відповідність певному Критерію, вона має належним чином обґрунтувати це.

Критерій	Рівень відповідності (експертна група)	Стислий підсумок аналізу експертної групи	Рівень відповідності (ГЕР)	Обґрунтування зміни рівня відповідності (якщо він відрізняється від визначеного експертною групою)
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В	<p>Сильними сторонами ОП є реальне залучення до формування програми здобувачів вищої освіти та працевластців, а також досягнення оптимального балансу інтересів між всіма трьома стейкхолдерами. Орієнтування на потреби саме місцевих працевластців є позитивною стороною та відповідає заявленій меті ОП. Орієнтування на отримання здобувачами ВО значної кількості практичних компетенцій та максимально можливе формування індивідуальної освітньої траєкторії – відповідають загальній політиці ЗВО. Позитивною стороною є наявність факультативу з іноземної мови...</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1: При перегляді ОП <i>більш виразно виділити підготовку «універсальних» фахівців</i>, які б мали компетенції із управління та розвитку регіонів в цілому, тобто на рівні загальних процесів, а також</p>	А	<p>Серед слабких сторін та недоліків, експертна група з одного боку вбачає потребу <i>«більш виразно виділити підготовку «універсальних» фахівців...»</i> а з іншого у формуванні <i>«регіональних» фахівців орієнтованих на конкретний регіон, його економічну та соціальну специфіку»</i>. І, відповідно, це суперечить одному.</p> <p>Вважаю, що фахівець з управління регіональним розвитком (регіоном, населеним пунктом, громадою тощо) має бути висококваліфікованим фахівцем й мати компетентності з урахуванням потреби ринку праці за різними секторами економіки – управління територіями, сферами туризму чи агробізнесу, машинобудування чи лісового господарства, незалежно від конкретного регіону. Такий</p>

		<p><i>«регіональних» фахівців орієнтованих на конкретний регіон, його економічну та соціальну специфіку.</i></p> <p>У відомостях про самооцінювання ОП неоднаразово зазначається, що одним із пріоритетів програми є «науково-дослідницьке» спрямування, хоча програма є освітньо-професійною, тобто повинна мати чітко виражений прикладний характер підготовки. Вважаємо це є незначним недоліком, який можна виправити введенням практики із суто прикладним спрямуванням</p>		<p>фахівець має володіти перш за все прийомами фахового наукового аналізу суспільно-географічних процесів, максимально точно вміти оцінювати сильні й слабкі сторони будь-якого регіону, розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, здійснювати моніторинг регіонального розвитку враховуючи специфіку будь якого регіону. Тобто максимально знаходити й використовувати його конкурентні переваги й створювати в такий спосіб більш комфортні умови життєдіяльності його мешканців.</p> <p>Все це якраз і можна досягти вміннями здійснювати наукове дослідження та спрямовувати його у прикладне русло.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p>	<p>В</p>	<p>Сильними сторонами ОП є можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок дисциплін вільного вибору, проходження практик та виконання кваліфікаційної роботи магістра за обраною здобувачем вищої освіти спеціалізацією орієнтованою або на майбутнє місце працевлаштування або на його освітні інтереси.</p> <p>Слабкі сторони ОП. Забагато канікул з урахуванням трьох семестрів навчання (13 тижнів на першому році навчання),</p>	<p>В</p>	

		<p>що призводить до значного щоденного навантаження на студента. У навчальному плані, в п.1 «Графік освітнього процесу», не зазначено терміни проведення підсумкової атестації. Відсутні навчальні дисципліни, які забезпечують набуття педагогічних компетенцій, враховуючи, що опис ОП зазначає можливість працевлаштування у середніх та вищих закладах освіти. Окремі дисципліни вільного вибору розміщено у першому семестрі.</p> <p>Складності (фактична неможливість) перезараховувати кредити отриманими студентами за програмами академічної мобільності, призводить до необхідності відпрацювання за індивідуальним планом зазначених у плані дисциплін.</p> <p>Присутнє навчальне перевантаження студентів – відповідно до співвідношення кількості тижнів з теоретичним навчанням у першому та другому семестрах з аудиторним навантаженням, за умови шестиденного робочого тижня, навчальне навантаження становить від 10-ти до майже 11,5 годин в день.</p> <p>Враховуючи малу кількість аудиторного навантаження за денною формою відмовитись від заочної форми навчання за даною ОП</p>		
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої</p>	<p>В</p>	<p>Сильні сторони. Правила доступу до освітньої програми публічні та зрозумілі</p>	<p>В</p>	

<p>програми та визнання результатів навчання</p>		<p>– в цілому є загальними при вступі до магістратури Університету. Окремих умов вступу, окрім складання фахового іспиту та додаткового іспиту з фаху в разі закінчення бакалаврату за іншою спеціальністю, не потребують</p> <p>Недоліки, слабкі сторони. Відсутній механізм перезарахування результатів навчання, що були отримані в інших ЗВО та результатів неформальної освіти. Положення про перезарахування міжнародної та неформальної діяльності необхідно розробити та запровадити в дію.</p>		
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою</p>	<p>В</p>	<p>Сильною стороною даної ОП є: 1) наявність реально діючого Положення про систему забезпечення якості вищої освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; 2) Університет сприяє академічній мобільності студентів та реалізує принципи студентоцентричного підходу в навчанні за ОП.</p> <p>Слабкою стороною даної ОП щодо реалізації Критерію 4 є те, що дисципліни не викладаються на іноземній мові. Рекомендовано впровадження викладання на англійській мові дисциплін професійного спрямування</p>	<p>В</p>	
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої</p>	<p>А</p>	<p>Позитивними сторонами за Критерієм 5 є розроблене Положення про організацію освітнього процесу в ХНУ імені В.Н. Каразіна, яке працює</p>	<p>В</p>	<p>Потрібно посилити доказову базу щодо твердження бездоганної роботи затверджених процедур. На взірець, на сайті відсутні</p>

освіти та академічна доброчесність		бездоганно, та щорічні опитування здобувачів ВО стосовно якості освітнього процесу.		задекларовані в Положенні про організацію освітнього процесу “опубліковані на сайті науково-педагогічними працівниками зміст, структура, форма екзаменаційної (залікової) роботи чи приклади завдань попередніх років”. А твердження щодо можливості відрахування студентів за невідвідування більше ніж 25% занять, запланованих індивідуальним навчальним планом, потребує зміни, оскільки суперечить нормам чинного законодавства. Положення про конкурс на кращу студентську групу застаріле (2009 року). Результати щорічного опитування здобувачів та, як наслідок - прийнятих управлінських рішень щодо перегляду освітньої програмі на сайті не знайдено.
Критерій 6. Людські ресурси	A	Академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених програмою цілей та програмних результатів навчання. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими, і дають можливість забезпечити потрібний рівень професіоналізму викладачів для успішної реалізації освітньої програми.	A	

<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p>	<p>В</p>	<p>Сильні сторони. Освітнє середовище повністю задовольняє потреби та інтереси здобувачів вищої освіти за ОП: забезпечує необхідні умови для здійснення освітнього процесу; надає установлені пільги і гарантії; направляє на навчання, стажування до інших ЗВО; надає в користування навчально-наукову, спортивну, оздоровчу бази університету; забезпечує участь студентів у науково-дослідній діяльності, конференціях, олімпіадах, конкурсах; надає можливість брати участь у громадському та студентському самоврядуванні, у вирішенні питань удосконалення освітнього процесу тощо</p> <p>Недоліки, слабкі сторони. 1. Комп'ютери в навчальних лабораторіях потребують модернізації як програмного комплексу так і технічної складової. 2. Що стосується попередження і боротьби із сексуальними домаганнями, чіткої прописаної процедури у представлених документах не виявлено.</p>	<p>В</p>	
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p>	<p>А</p>	<p>В університеті діє окремий структурний підрозділ Управління якості освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Гарантом освітньої програми проводиться оцінка освітніх потреб. Роботодавці безпосередньо залучені до процесу та процедур забезпечення якості ОП. Потенційні роботодавці беруть участь у плануванні та</p>	<p>В</p>	<p>Наявність окремого структурного підрозділу не є прикладом позитивної практики. Оцінка ж результативності їхньої діяльності показала невідповідність між задокументованою процедурою та реальною реалізацією. Так, згідно чинного Положення про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього</p>

		<p>забезпеченні освітнього процесу під час виробничих практик та зустрічей.</p>	<p>забезпечення якості) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (2015 рік): “на офіційному сайті університету розміщуються...”</p> <p>9.3.4. Результати щорічного оцінювання (рейтинги) здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і наукових працівників.</p> <p>9.4. Інформація, що підлягає оприлюдненню на офіційному сайті університету і факультетів, систематично оновлюється.”</p> <p>Проте, відсутні як актуальні рейтинги, так і архів даних за попередні роки. Є лише інформація про рейтинг кафедр за результатами діяльності у 2016/2017 навчальному році та інформація про переможців деяких конкурсів.</p> <p>Доказову базу щодо декларованого в Положенні про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (2015 рік) твердження: “Викладачі мають змогу підвищити кваліфікацію в університетській школі педагогічної майстерності. Метою</p>
--	--	---	---

				школи є вдосконалення психолого-педагогічної майстерності науково-педагогічних працівників, оволодіння ними сучасними освітніми технологіями, формування індивідуального стилю професійної діяльності” потрібно посилити.
Критерій 9. Прозорість та публічність	В	Сильні сторони. На веб-сайті закладу вищої освіти є вся потрібна інформація. Всі учасники освітнього процесу розуміють права і процедури зазначені в ОП. Недоліки, слабкі сторони. Не всі посилання є прямими (для отримання інформації потрібно перейти на сайт факультету). Посилання на сайт факультету є на сторінці закладу вищої освіти.	В	
Критерій 10. Навчання через дослідження				

4. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків.

Узагальнюючи наведені вище результати оцінювання за усіма критеріями необхідно відмітити загальний належний рівень забезпечення даної освітньої програми. Серед позитивних практик слід відмітити, що університет бере участь у Світовому рейтингу університетів QS World University Ranking, Академічному рейтингу університетів світу («Шанхайський рейтинг»), Thomson Reuters, запровадженому Європейською Комісією рейтингу U-Multirank, міжнародному рейтингу Scimago Institutions Rankings, академічному рейтингу університетів URAP (University Ranking by Academic Performance), «Вебометрікс».

До рекомендацій варто віднести:

1. Перевірити офіційний сайт закладу на дотримання норм чинного законодавства України, зокрема закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", оскільки сайти деяких структурних підрозділів університету, зокрема Інститут післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання, містять деяку інформацію лише російською мовою.
2. Переглянути Положення про організацію освітнього процесу з урахуванням норм чинного законодавства України та стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в європейському просторі, зокрема щодо вилучення дискримінаційних позицій та додавання опису механізму перезарахування результатів навчання, що були отримані в інших ЗВО та результатів неформальної освіти.
3. Запровадити:
 - процедури попередження та боротьби із сексуальними домаганнями та булінгу;
 - перманентний моніторинг та перегляд освітньої програми із залученням студентів, випускників та роботодавців з оприлюдненням результатів на офіційних ресурсах для всіх зацікавлених сторін.
4. Актуалізувати інформацію, наведену на сайті університету для студентів та академічного персоналу, особливо щодо можливостей розвитку, диференційованої оцінки діяльності та професійного зростання.
5. Модернізувати технічну складову, зокрема комп'ютерне та програмне забезпечення.

5. Підсумки

Виходячи із викладеного, галузева експертна рада рекомендує Національному агентству прийняти рішення про:

◊ акредитацію ОП з визначенням «зразкова»

+ **акредитацію ОП**

◊ умовну (відкладену) акредитацію ОП

◊ відмову в акредитації ОП

Член GER

Запотоцький Сергій Петрович